

la part romana. A partir de l'any 732 Guissona forma part de la frontera cristiana i musulmana amb les conseqüents anades i vingudes d'uns i altres. La conquesta definitiva s'esdevé a finals del segle XI. La població és un petit nucli emmurallat entorn d'una torre; l'església queda a fora. A partir del segle següent, s'amplià i encara més tard -segle XIII- es va refer la fortificació.

GUISSONA. Font de cinc canelles. A l'esquerra els safaretjos

D'època medieval, en queda el portal de l'Àngel, d'arc de mig punt per fora i apuntat per dins. La part del damunt dels arcs, amb un matacà i merlets, és una recreació del segle XX.

A mesura que passen els segles la vila creix, s'edifica a fora muralles, a l'interior es construeixen alguns casals i palauets rellevants i es condicionen la font de la vila i els safaretjos. La fitxa de patrimoni de la Generalitat, que inventarià la font i els safaretjos, ens diu que està formada per set elements: el pou -situat a la plaça del Vell Pla-, que inicialment devia ser un doll d'aigua; la galeria subterrània de portar l'aigua del pou a la font; les cinc canelles d'omplir els càntirs, cobertes per una volta amb la data 1886; la font secundària de quatre canelles de rentar verdures, amb la data 1776; el safareig, amb dos cossos per rentar i per esbandir; un abeurador de grans dimensions i el desaparegut canal de les rentapanxes, lloc on es rentava el budellam dels xais i ovelles sacrificats. Un conjunt que es data d'entre els segles XIII al XIX. Gràcies a l'aigua i a la planura i fertilitat de les terres, Guissona és considerada el graner de Catalunya, entre els segles XVI i XVII.

L'any 1800 s'inaugura l'església de Santa Maria en estil neoclàssic, al mateix lloc on hi havia l'església romànica que s'havia començat a construir el 1072. També per aquestes dates desapareixen alguns portals i muralles.

Actualment és una població que creix, gràcies a la cooperativa *Grup Alimentari Guissona*. L'any 2021 tenia una població de 7.291 habitants, més de la meitat dels quals eren immigrants.

Lluís Fernández López

AMICS DE L'ART ROMÀNIC DE SABADELL

Núm. 207

27 de març de 2022

LA SEGARRA

MONTFALCÓ MURALLAT (LES OLUGES)

Població que correspon al municipi de les Oluges. "Constitueix un singular exemple de vila closa d'origen medieval a casa nostra, ja que encara conserva en molt bon estat el mur del perímetre, a l'interior del qual s'adossaren els habitatges. L'accés al nucli es fa per una sola porta doble i d'arcs

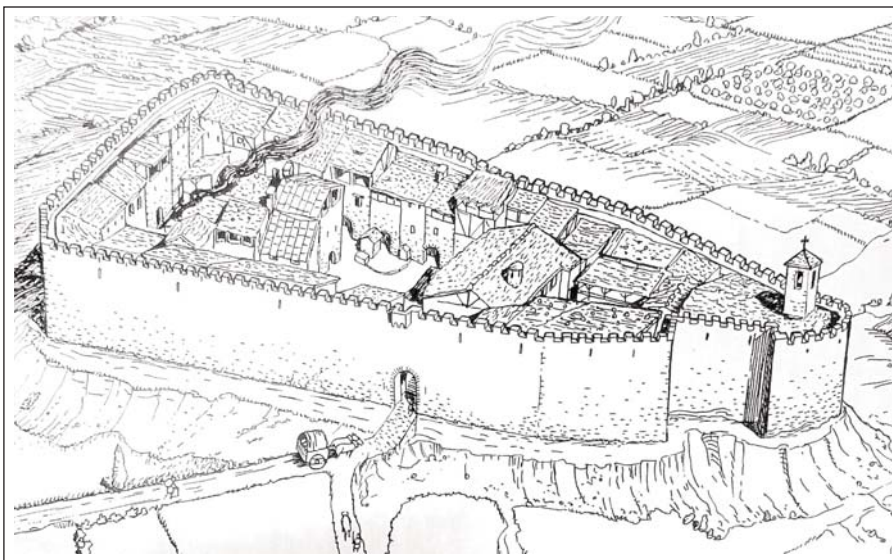

MONTFALCÓ MURALLAT.

adovellats, situada a l'est del recinte, que dona a la plaça central on hi ha la cisterna. El carrer principal de la vila voreja la muralla i presenta una part porxada amb cases de gran interès arquitectònic. El recinte emmurallat, visible només a l'exterior, és format per carreus rectangulars units amb morter de calç. Cal dir que al llarg dels anys s'hi han fet noves obertures, com ara portes i finestres, a causa de la necessitat d'adequar l'antiga fortificació als canvis efectuats als habitatges”.

“El lloc s'esmenta per primera vegada l'any 1043. (...) Aquest indret va estar en un principi sota el domini eminent dels comtes de Cerdanya, els quals l'infeudaren a diversos nobles. L'any 1172 era senyor de Montfalcó, Ramon de Cervera, i en el seu testament llegà, entre altres possessions, el lloc i el castell al seu fill Guillem. També tenia drets sobre aquesta fortalesa Ramon de la Guàrdia, el qual disposà en la seva acta testamentària, data el 1179, que la seva filla Berenguera en fos l'hereva. Tanmateix, Montfalcó encara era a la darreria del segle XII dels Cervera, i temps després, per successius enllaços matrimonials, passà als Torroja i finalment als Cardona, de manera que l'indret restà definitivament integrat al vescomtat i, més tard, comtat i ducat de Cardona”*.

*.- Guies Catalunya Romànica. Vol. XV. Ps.49-50: Les Oluges: Vila closa de Montfalcó Murallat.

MONTFALCÓ MURALLAT. Panell d'informació de la vila. Hugo Prades. Castells de Frontera. GC.

GUISSONA

Tot fa pensar que el primer poblet de Guissona es va formar al mateix lloc on hi ha la plaça del Vell Pla actual, a finals de l'edat del bronze i a la primera edat del ferro. Era protegit per una muralla on eren adossats els darreres de les cases i disposaven de tanta aigua com volien.

A mitjan segle II aC els romans escolliren l'indret on hi ha Guissona per a fundar-hi la ciutat romana de Iesso que ocupava de 15 a 18 hectàrees i podríem dir que era la capital d'un bon pessic de territori del centre del nostre país.

D'aquesta ciutat s'han trobat parts de la muralla que l'envoltava i la porta nord, també una zona de cases, unes termes, un celler, entès com a lloc on s'elabora i es guarda el vi, algunes zones per a treballar, edificis públics com podria ser el fòrum i fins i tot un cementiri. Tots aquests elements no són contemporanis, sinó que pertanyen a diferents èpoques que van des de la seva fundació fins a ben entrada la cristianització. De fet, segons els historiadors, la ciutat té un origen republicà i arribà al seu màxim esplendor en el segle II aC i començà un període de declivi entre els segles III i IV.

A partir de la dissolució de l'imperi romà tenim un buit en la història de Guissona. Se sap, però, que la població es redueix i ocupa el lloc del casc antic actual, per sobre de

GUISSONA. Portal de l'Àngel.